

BLIDÖ HEMBYGDSFÖRENING

ÅRSNUMMER 2007 - 2008

Innehåll:

Ordförande har ordet

Gösta och Kerstin Roxell

Dagböcker och fotografier från Fredlarna

Gunnar Jansson minns kvällen i februari 1944

Lantvärnisten Carl Petter Sjöblom

Båtmanstorpets kryddland

**P.S. Vid årsmötet fredagen den 28 mars
hoppas vi att förslaget om namnbyte tas.
Då kommer föreningen att heta Blidö Socken Hembygdsförening!**

**BLIDÖ HEMBYGDSFÖRENING
STYRELSEN 2007**

Anders Sundberg (ordf)	Tel: 0176 – 826 41	Mobil: 070 – 340 17 95
Mikael Jansson (vice ordf)	Tel: 0176 – 840 32	Mobil: 070 - 528 40 32
Anita Bertilsson (sekr)	Tel: 0176 - 815 12	Mobil: 076 – 231 97 79
Margot Eriksson (kassör)	Tel: 0176 – 817 77	Mobil: 070 – 945 00 68
Birgitta Angeberg-Edlund	Tel: 0176 – 412 91	
Sven Österman	Tel: 0176 – 450 69, 450 10	
Gösta Roxell	Tel: 0176 – 821 18	(repr Oxhalsö byalag)
Hans Lindstedt	Tel: 0176 – 821 81	(repr Oxhalsö byalag)

Suppleanter:

Göte Lagerkvist	Tel: 0176 – 826 10
Henrik Sjögren	Tel: 08 – 747 07 27
Birgitta Sundbom	Tel: 0176 – 818 85
Anita Everlund	Tel: 0176 – 823 66

Revisorer:

Jan Orsvärn	Tel: 0176 – 810 98
Per Ottoson	Tel: 0176 – 820 27
Revisorsuppleanter:	
Rolf Sjögren	Tel: 0176 – 880 12
Kalle Stensjö	

Valberedning:

Bertil Karlsson	Tel: 0176 – 817 55
Kerstin Lind	Tel: 0176 – 821 03
Ola Söderman	Tel: 0176 – 811 35

Enskilt medlemskap 150 kr
Familjemedlemskap 250 kr

Postgiro: 477 14 92 – 8

Sammanhållande text: Anita Bertilsson

Teckningar: Ulf Edlund. Layout: Göte Lagerkvist

Foto: Anita , Göte, Sven Östermans arkiv

ORDFÖRANDE ANDERS HAR ORDET!

Så är det åter dags för Blidö Hembygdsförenings Årsskrift! Jag är glad över att vi har fått ännu fler medlemmar under det år som gått.

Jag vill passa på och tacka styrelsen och medlemmarna för den stöttning jag fått under mina två år som ordförande. Vi i styrelsen har det roligt tillsammans – den så kallade personkemin fungerar alldeles utmärkt. Då känns det lätt att ta på sig uppdrag.

Vad är på gång under den närmaste tiden?

Taket till Båtsmanstorpets källare ska bli renoverat under tidig vår. Sedan blir det spännande. För vi ska hjälpas åt att riva torpets panel för att kunna inspektera det gamla timret i väggarna. Innan vi ser vilket skick det är kan vi inte veta hur mycket arbete det krävs och hur mycket pengar det kommer att kosta att ersätta skadat timmer.

Vi håller tummarna för att timret har hållit sig någorlunda under alla de år som torpet funnits.

Till det kommande arbetet har vi sökt bidrag från Roslagens Sparbank. Besked om beviljat bidrag kommer i februari. Vi väntar med spänning på deras svar.

Längre fram i vår eller på försommaren planerar vi ha auktion på de möblier och andra inventarier som Elon Helzenius skänkte vår förening i höstas. Dessa är nu lagrade i en loge i väntan på lämplig årstid och väder för en utomhussäljning!

Sedan har vi fler planer som vi hoppas kunna göra verklighet av. Men det får vi återkomma till under våren.

Som ni vet ska vi restaurera torpet och skapa ett levande museum. Men först måste vi se till att väggar, tak och skorsten sätts i skick. Det som finns därinne måste ut på backen och förvaras på tryggt under arbetets gång.

Vi måste på något sätt få tag på en redskapsbod eller något liknande där vi kan lägga in föremål och redskap.

Har ni någon eller vet ni någon som har en sådan? Som vi kan få låna/hyra?

Det skulle underlätta mycket för oss.

Sedan vill jag gärna skriva några ord om vår kassör Gun Storell som gick bort strax efter jul. Gun har varit en ovärderlig tillgång för föreningen nästan ända från början och skött sitt uppdrag med den äran. Både när det gällt kassörskapet och andra praktiska arrangemang i föreningen. Gun stickade för hand likadana och i samma färger mössor som piggarnas besättningar hade på sin tid! Vi saknar dig Gun!

Tack för det gångna året!

Vi hoppas att år 2008 blir ett intressant och givande år för Blidö Hembygdsförening och för alla andra!

Anders Sundberg

GÖSTA OCH KERSTIN ROXELL: NÄR FÄRJORNA KOM 1955 BÖRJADE FÖRÄNDRINGEN...

- *Blidö i går och Blidö i dag går knappt inte att jämföra. Det var en sådan sammanhållning mellan familjerna. När någon av våra kor fick kalv fick vi barn gå runt med råmjölk till grannarna. När dom sedan fick kalv kom dom till oss.*
- *Gummorna från Fällgate kom till morsan och så hjälptes dom åt att sticka täcken. Och med tvätten. Höst och vår. Karl Oskars mamma kom körande med häst hem till oss med tvätten. Man eldade under grytan på gården, kokade och skrubgade. Sedan sköljde dom all tvätt nere på vår klappbrygga.*
- *Grannar kunde komma överens om att bygga upp en stuga till dom som behövde någonstans att bo och var fattiga.*
- *Nästan var och varannan granne hade kor. Så alla gården här omkring var betade. Än så länge slår Artur i Källviken en del åkrar här. Det är en djäkla tur så länge vi har honom.*
- *När färjorna kom 1955 började den stora förändringen. Visst – vi har fått en annan frihet med alla bussar och bilar.*
- *Men mycket på Blidö har gått förlorat.*

Det berättar Gösta Roxell som med hustru Kerstin alltid glatt och villigt ställer upp och stöttar vår förening vad det än handlar om. Stort som smått.

”Javisst, jag tar traktorn jag, säger Gösta. Och hämtar det som behövs. ”Jag kokar kaffe, säger Kerstin. Så kan jag städa och plocka i ordning det som behövs. I mitt jobb som hemvårdare har jag under åren varit i hos de flesta familjerna på örarna. Så jag är van att rycka in med allt möjligt. Jag hjälpte Beda och Ernst på den tiden också. Så länge de bodde kvar i Båtsmanstorpet.

Vi sitter och pratar om gamla tider på Blidö i deras ombonade kök i huset i Österäng. Det blir mycket diskussion om det som händer i dag också. För Gösta och Kerstin följer med sin tid.

Först handlar det om isar och kyla. För att det känns tvärtom. Det är i mitten av januari och ändå ligger fjärden nedanför det roxellska huset helt öppen. Och det är 6 grader varmt i den disiga luften.

Så det inte bara ön Blidö har blivit annorlunda – vädret också...

Gösta berättar om krigsvintrarna. När det var mellan 20 och 30 grader kallt och isarna i skärgården låg metertjocka. Behövde man andra varor än de som fanns i affärerna hemma på ön var det Spillersboda som gällde.

Isvägarna dit bar både lastbilar – några enstaka – och hästskjutsar. Där fanns flera affärer, såg, brädgård och kvarn som malde skärgårdsbornas säd. Även posten till öarna kom och skickades via Spillersboda.

Gösta fyllde 13 år 1941 och han berättar om när han åkte spark och skidor dryga milen till Spillersboda med sin far och kusiner. Tillbaka samma dag.

- Det var roligt. Inte tänkte man på att det var långt. Vi fick dricka kaffe på kaféet innan vi skulle hem. Vi köpte rågkakor som hette spillersbodabröd och som var goda så in i helsicke.

- Fast ibland var det så kallt så raggsockorna frös fast i pjäxorna. Då var det skönt att komma hem och in i köket där det brann i spisen.

Finlandstrafiken var igång så man måste ta sig över den uppbrutna rännan.

- Det fanns en träbro som man drog över rännan med spel. För oss som åkte skidor eller spark fanns ihopspikade bräder. Rännan var inte så bred för fartygen var mycket smalare på den tiden.

Nu åker man inte skidor till Spillersboda längre?

Gösta skrattar lite.

- Vad det nu beror på verkar det som om det inte blir så mycket is mer. Men skulle det bli det igen skulle folk nog vara halvdöda innan dom kom så långt som till Kråkan. Man är bortskämd i dag.

Gösta har varit mycket till sjöss på flera skutor och båtar – både under kriget och efter. Sedan fick han jobb som båtman på lotsstationen i Köpmanholm. Det perfekta jobbet för en skärgårdsbo som kan farvattnen utan och innan.

Som båtman gällde det att få lotsarna att borda fartyg i alla väder vinter som sommar. Det kunde vara storma och vara slipprigt och halt på båtdäck, på lejarna och på bryggan vid lotsstationen.

Du har klarat dig? Inte ramlat i?

- Inte jag, säger Gösta och ler igen. Jag är rädd för sjön jag...

Kerstin är inte barnfödd på Blidö men blev kvar här som redan som ung flicka.

- Familjen hyrde här när jag barn. Sedan längtade jag ut hit jämt. Kunde inte tänka mig att bo i Stockholm. Jag fann alltid orsaker så jag kunde stanna på Blidö.

Så Kerstin fick jobb som hemvårdarinna när hon var bara 21 år. Anställd som första kommunala hemsyster av dåvarande Blidö kommun.

- Det blev att rycka ut och ta hand om ungar, gubbar, kor och grisar när kvinnan i huset blivit sjuk eller måste åka bort ett tag. Det fanns många äldre som också behövde hjälp. Både de som bodde på Blidösundsgården och de som fortfarande var kvar hemma i sin stuga.

De talar om alla förändringarna.

- Visst har mycket blivit enklare i dag. Tänk när färjorna kom. Nu kan vi åka fram och tillbaka till Stockholm på en dag. Vi har busshållplats 50 meter från huset.

Men ändå...

Gösta:

- Jag saknar sammanhållningen mellan grannarna. Och det är inte roligt att korna har försvunnit. Att inte åkrarna betas. Våra kor gick ut i vattnet och åt vass. Sådan nytta de gjorde och vad fina de var. Nu ser man mest bara stockholmare och de är inte så fina alla gånger.

Gösta och Kerstin har inte varit särskilt ängsliga av sig.

Gösta berättar om en vinterkväll på 50-talet:

- Det var väl vid niotiden. Kallt så det small. Kerstin skulle över till Köpmanholm för att hjälpa en familj. Frun där hade åkt in på sjukhus. Och jag skulle jobba natt på lotsstationen.

- Så vi måste ta oss över sundet på isen. Men den var inte pålitlig. Jag hade båten vid Bergshyddan och drog den efter oss. Kerstin gick efter och pratade. Så blev det tyst. Jag tog ficklampan och lyste bakåt. Då såg jag hennes huvud stack upp ovanför iskanten. Men jag fick upp henne. Det var så kallt så fårskinnspläsen hennes sedan frös till is. Hon blev som en fyrkant.

När jag sitter där och lyssnar går det kalla kårar efter ryggen på mig. Själv är jag rädd för lömska isar och iskallt vatten. Men de berättar historien som ett roligt minne.

De är lika tuffa i dag tycks det mig. För då och då packar de båten och far ut till boden i Ängskär. Om det så råder höstmörker och blåser småspik.

Och både trädgården och träbåtarna som ligger förtöjda nere vid bryggan är omsorgsfullt skötta. Inte en tamp eller pryl ligger på fel plats.

De borde unna sig att bara ta det lugnt och sitta nöjda hemma i spisvärmern. Men inte då. De är engagerade i mycket. I synnerhet för hembygdsföreningen. Och alltid med gott humör.

Varför då?

- Vi tycker att öns historia är viktig. Om inte vi hjälper till att berätta den kanske den glöms bort, säger Gösta och ser allvarlig ut.

AB

FREDLARNA...

Så fort någon säger Fredlarna infinner sig en säregen känsla. Alla som besökt den låga ögruppen långt ut i skärgårdshavet ser då framför sig de blankslipade klipporna, krypenen, vårens praktfulla orkideer och den oändliga himlen över skären. Några av oss kommer mycket väl ihåg de flata grynnorna som oväntat finns utkastade här och där.

Och så känner man värmen från spisen i boden när man fått eld och satt på potatiskastrullen. När vinden tjuter utanför knuten är det gott att sitta vid bordet och fundera hur mycket fisk det ska sprattla i nät och skötar tidigt nästa morgon. Om det nu inte blir storm...

Vädret skiftar ständigt och bjuder på överraskningar.

Men det är alltid samma känsla av förväntan så fort man kommer innanför Halsskär och får se första glimten av bodarna på Ut-Fredel. När sjön varit grov kan det vara med en lättnades suck.

Så känns det i dag och så har det säkert känts i århundraden före oss. Fast i dag är bodarna mer präktiga än förr om åren. För att inte tala om båtarna.

Sven Österman född och uppväxt på Blidö och har många barndomsminnen från boden Fiskebo. Fiskebo är den bod som ligger längst norrut i gamla byn. Fiskebo sattes upp 1919.

I Fiskebo som i de andra bodarna finns dagböcker. Där plitar man ner det som hänt – ja allt vad som känns viktigt.

Det är både roligt och intressant att i efterhand vända de något fuktskadade sidorna en efter en och få en bild av vädret, fisket, skyttet och annat som just då var väsentligt.

.. den 9 april 1919..." kl 4.35 förtöjdes i hamnen nedanför Fiskebo plockade iland matskrin, skjutvapen, ammunition, diverse lump.. Deltagare i den som vi alla hoppas gynnsamma färden äro här nedan tecknade, i Blidö bosatta respektabla män hvilka alla betalt sin skatt m m

Titus Österman Frithiof Österman Ruben Österman Algot Österman Wilhelm Österman Paul Sjöberg"

Säkert blev det många skratt runt bordet inne i Fiskebo år 1919. Första turen ut till Fredlarna var också efterlängad. För fisket och jaktens skull – och för gemenskapens skull.

Ammunitionen kom tydligen väl till pass... För så här skrev man i boken den några dagar senare:

... ”Afseglar vi hem kl 10.30. Sydlig tjocka. Hela fångsten utgör 54 fåglar samt 1 säl. Vi har äfen hittat en timmerflotte som ligger ¼ mil söder af Mannskäret”.

Ingen dålig vårjakt. 54 fåglar. Sedan fanns det timmer att bärga. Det var lönsamt att ta sig ut tidigt på våren efter vinterstormarna.

Det händer i dag också. Att det kan finnas stockar och annat att bärga.

Sedan i december for Fritiof ut med vänner för att se om det fanns mer trävirke att ta reda på. Men då såg de något helt annat i vintermörkret:

... ”Vid besök vid Knufven fingo vi sikte på en mina som låg på udden snett över viken ifrån Knufven.

Östersjön ligger några meter från bodarna. Ett hav där mycket kan hända och händer. Då som nu.

... Den 16 april 1923... ”Stego upp k 2 fm. Som det blåste nordlig storm gingo vi åter till kojs och företog ingen vettfärd. På eftermiddagen gjordes ett ruskigt fynd Joel och Alvar från Svartlöga hittade liket av en död man troligen en utlänning på stora Norrkobbens Norra sida uppslagen i en vik. Efter att samtliga varit dit och besätt liket överhöljdes detsamma med ett segel.”

Men varken östermanningarna eller svartlögaborna verkade inte särskilt tagna av likfyndet. För nästa dag gick de upp kl 2 på natten igen och sköt 6 fågel.

Under hembygdsdagarna förra sommaren visade Sven fotografier från Blidö och från Fredlarna. Gamla fotografier som han övertagit från sin far Ruben.

Här är några bilder som ingick i Svens fotoutställning. Hade det funnits plats skulle vi gärna ha visat ännu fler.

Vårjakt på fågel och säl. Vid tvåtiden på natten lades vättarna ut. Ett lyckat skytte gav välbehövligt tillskott till hushållet där hemma. På våren var det ont om färskmat. Nöjda skyttar var Konstatin Wickman Blidögård, Okänd, Oskar Malm Källviken, Fredrik Öhman Björkudden, Hugo Österman Södersundet.

Strömming betydde mycket för skärgårdsborna. Både för egna behov och för att den gick att sälja inne på fastlandet och i staden. Här gälar och saltar Fritiof och Ruben Österman Källviken Ville Nordlund Fläsknäs och Viljard Sjöblom Norröra morgonens fångst.

Den här bilden från 1919 är tagen utanför Fiskebo. Sven har alla namnen om ni vill veta. Det är så många att det inte finns plats. Vad som är värt att notera är att professor Henning Plejel (längst ut t h) ser ut som den tidens sommargäst. Med hatt och med skissblock under armen. Professorn ansågs vara både hjälpsam och sympatisk.

Vilket just efermäle! Om 100 år – vem skriver om oss då? Och i så fall - vad?

Hemma på ön fanns många som höll ögonen på ungt folk. Det kändes nog ganska befriande att åka ut med kompisarna till Fredlarna, sitta i solen och äta matsäck. På den här syns Fritiof Österman Källviken, Mary Andersson Blidögård, Josef Sjöblom Almvik, Rut Jansson Bruket, Edmund Porenus Åland Signe Öhman Finnholmen David Sjöblom Norröra Signe Nordqvist Köpmanholm. Kolla Ruts hatt!

Gunnar med den rara katten Hubbe

GUNNAR MINNS KVÄLLEN I FEBRUARI 1944

Nästan alla på Blidö och Yxlan känner Gunnar Jansson i Finnholmen. Gunnar har jobbat som rörmontör i många år och kan husen på öarna utan och innan. Mest innan kanske. Från källare och uppåt. Säg det tekniska problem som inte Gunnar klarar.

Den här dagen ligger Svartlögafjärden framför Gunnars hur öppen och inga båtar syns till. Ingen står böjd i aktern på en öka och tar upp nät. Ingen drar upp kilovis med granna torskvar med hundratals meter långrev.

Så såg det förr om åren. Fisk – inte torsk – finns det väl fortfarande men inte så mycket. Och det finns få skärgårdsfiskare kvar.

När Gunnar var barn och ung var inkomsterna från fisket mycket viktiga för familjen. Föräldrarna Joel och Antonia hade gård och kor men Joel var fiskare också.

RODDE UT NÄT OCH SKÖTAR

Med det kommer vi in på kriget. För då blev villkoren betydligt tuffare för fiskaren Joel.

- Pappa var ju klassad som bonde, inte som fiskare. Så vi fick ingen tilldelning av bensin. Det blev att ro ut nät och skötar. Precis när kriget bröt ut blev vår stora roddöka färdig. Den kunde ros med två par åror och så hade vi prisegel. Långreven för torsk kunde vara flera hundra meter så det blev långt att ro. Fast när det var bra vind kunde man segla tillbaka.

Sedan skulle fisken säljas också. Skickas till Stockholm med Blidösund och Waxholmarna.

- Pappa kärrade strömmingslådorna över till Almvik, passade Blidösund och lastade lådorna på fördäck. Men när han skulle skicka dem med waxholmarna som gick norrleden måste han

Gunnars pappa Joel

först kärra till Almvik. Sedan lasta lådorna och skottkärra i en roddbåt, ro över Blidösundet och kärra lådorna till Yxlö brygga. -

- Det var ett drygt dagsverke. Först upp vid tvåtiden på morgonen och sedan iväg...

- Men dom hade det så knapert inne i Stockholm så strömmingen gick åt. Vi som hade kor hade det väl jämförelsevis bra under kriget.

Kriget ja.

Gunnar minns glasklart vad som hände februarikvällen 1944 när Blidö och Yxlan träffades av sammanlagt 9 kraftiga bomber. Gunnar var 11 år men var inte alls omedveten om vad som som pågick i världen. De som bodde på östra sidan av Blidö kunde ofta höra detonationer från sjöstrider mellan tyskar och ryssar ute till sjöss.

- Vi hade ju Stockholmstidningen och den läste jag noga. Det kändes väldigt oroligt. Inte blev det bättre efter den kvällen.

Grannen Karin Söderman hade kommit för att hämta mjölken hos Joel och Antonia. Hon kom på spark med tre av sina barn, Nisse, Ethel och Gittan.

- På vägen hit såg vi något konstigt ljus som föll ner, hade Karin förklarat när hon kom till Janssons.

Karin var uppjagad av det de sett och satte sig i köket med Joel och Antonia. Men 11-åringen Gunnar tyckte det var trevligt med besök. Han och Karins barn satte sig och läste veckotidningar i rummet. Det var en uppskattad julklapp från en stockholmsfamilj.

- Att ha fått el var ju en höjdpunkt i våra liv. Förut hade vi bara de där karbidlamporna.

Karin var skrämmd över det konstiga skenet de sett på ditvägen men hon måste skynda sig hem eftersom det yngsta barnet Göran låg hemma och sov. Han var bara några månader. Hon ropade på sina barn och alla gick ut i den öppna farstun.

HIMLEN LYSTES UPP

- När vi kom ut kom detonationerna. Vi bara stod där helt förstummade. Det dånade och smällde. Samtidigt som lysbombarna dalade som eldklot ner från himlen. Jag kommer ihåg att Nisse ställde sig mellan pappas ben.

Så försvann strömmen och det blev mörkt. En av bomberna hade träffat elledningen.

- Den hade kostat oss ganska mycket pengar. Pappa hade betalat den med det han tjänat på strömmingsfisket.

Gunnar beskriver exakt nedslagsplatserna. Vid Bromskär, Finnholmen, Kalvhagen och alldeles invid Blidösundsgården. En kraftig bomb slet upp krater på upp till 100 meter i skogen alldeles i närheten.

- En till slog ner vid Duvnäs på Yxlan. Men den exploderade inte.

Karin tänkte på barnet där hemma. Så det vara bara att ta sparken och ta sig hem så fort som möjligt genom skogen.

- Vad skulle hon göra? Och ingen telefon hade hon därhemma heller. Men jag tror säkert att pappa gick och såg till henne sedan. Hennes man var inkallad och låg på någon kobbe ute i skärgården.

Hur var stämningen på Blidö?

- Orolig. Man visste inte vad som nu skulle hända. Vi hade ju hört eldstrider förut också därute till havs. Med det här hade kriget kommit mycket närmare oss.

Nu är det år 2008 och många yngre kanske inte ens vet att Sverige var nära att dras in. Det går inte att föreställa sig vad som då hade hänt.

Nu har nio bomber från ett vilsekommet ryskt plan lämnat oförglömliga minnen hos de som var med. Inget hus blev träffat, ingen människa blev skadad. Men man måste förstå vilken rädsla och osäkerhet som rådde i skärgården. Både före och efter.

Vad man kan lära sig av Gunnars berättelse från kvällen den 22 februari 1944 är att dramatiska händelser i tidig ålder stannar kvar hela livet.

Om det funnits en trygg pappa och mamma i närheten och ingen kommit till skada kan man lägga det som hände bakom sig. Men varje detalj finns kvar i minnet.

Då kan man ju fundera över vad barnen i många delar av världen idag upplever och vad detta kommer att sätta för spår.

AB

LANTVÄRNISTEN CARL PETTER SJÖBLOM

År 1789, den 29 november, föddes i Karlskrona en pojke vid namn Carl Petter. Hans far var auktionsnotarie Carl Johan Gustaf Sjöblom och hans mor Maria Sernau.

Tyvärr vet vi inte något om familjens tidigare historia, då det finns ett glapp i följderna av kyrkoböcker i Karlskrona för just denna tid. Dock vet vi att makarna hade vigts där den 7 september samma år.

1806 hittar vi Petter emellertid på Blidö. Så flyttar han från Blidö till Vidinge för att tjäna dräng hos bonden Erik Nilsson.

Därifrån flyttar han 1807 till Sundskär för att bli dräng hos Matts Jansson. Han har nu hunnit bli 18 år och blir inkallad till Lantvärnet.

Det dåvarande svenska indelningsverket saknade reserver, varför man kallade in 30 000 man i åldrarna 18-35 år. I februari 1808 anföll ryska trupper Finland, som då var en del av Sverige.

Carl Petter hamnade i Upplandsbrigaden som sändes till Åland och vidare till Åbo. Tanken var att den skulle bilda förstärkning för armén. Men då det rådde stor brist på övning och utrustning av Lantvärnet kom endast ett fåtal att hamna i strid. Det var emellertid många som ändå inte kom hem. Svält och kyla hade gjort att många blev sjuka. Under vintern 1808-09 led över hälften av "Lantvärnssjukan" och var femte dog under tjänstgöringstiden.

Carl Petter var en av dem som hade tur och kom tillbaka till Sundskär.

Senare var han på Vidinge. 1816 flyttade han till Oxhalsö by och blev dräng hos lotsen Per Lännman. Dennes dotter Greta och Carl Petter fann tycke för varandra, och gifte sig 1817.

12 december 1818 föds en son som också får namnet Carl Petter. Lyckan blir dock inte långvarig. Bara tre månader senare, den 21 mars 1819 drunknar den unge familjefadern. Vid samma tillfälle drunknar även båtsman John Norling Ringbom från Oxhalsö.

Av bouppteckningen efter Carl Petter Sjöblom framgår det att han hade 1/32 dels mantal i Oxhalsö by, men hade även skulder. Av större belopp var han skyldig 157 Riksdaler till Johan Sjöberg i Oxhalsö. Behållningen var emellertid 177 Riksdaler.

I början av 1820-talet är hans änka piga hos gamle Eric Ersson i Oxhalsö. Hon dör 1835. Sonen blir senare båtsman i Sunda från 1847-55.

Det torpet hade nr 18 och båtsmannen där hette Fogel. Där gifter han sig med Anna Kajsa Ersdotter från Länna och de får fem barn: Johan, Frans, Karl Axel, Reinhold och Anna, som kallades Fogel-Anna.

Fogel-Anna blev mormor till min svärmor.

Text: Palle Lindkvist Fällgate, Blidö

JAG BLUNDAR OCH SER CARL PETTER...

Det här berättar Palle som släktforskar och fått fram historien om Carl Petter i kyrkböcker och arkiv.

Jag läser texten om Carl Petter sent en eftermiddag. På natten är det fullmåne och det är svårt att sova. Det blåser och molnen far trasiga över himlen. En sådan natt är som gjord för tankar och vakna drömmar.

Den här Carl Petter tänker jag. Vem är det? Jag ser framför mig. En ung kille på 16 år. I grå lappade vadmalbyxor, ljus kalufs och arga blåa ögon. "Jag går nu mor, säger han och slänger igen den låga dörren till barndomshemmet. Och tar sig sedan hela den långa vägen upp till Stockholm. Till fots på leriga och steniga vägar. Men han har något visst. Så då och då får han skjuts.

Funderingarna fortsätter i nattmörkret. Vem träffade han på kajen i Stockholm som tar med honom till Blidö?

Var på Blidö går han i land? Lyser det svagt från talgljusen bakom de fönstergluggarna i de låga timmerhusen? Är det en knotig skärgårdsbonde som visar på en tunn halmmadrass i ett hörn av köket och säger att han tränger en dräng? Eller är det samme bonde han träffat i Stockholm?

Men han lämnar snart Blidö. Har Carl Petter slängt ögon efter bondens yngsta dotter som är bortlovad till grannen?

Eller är det äventyrlusten som är hans drivkraft? Nöjer han sig inte med att gå bakom plogen på de steniga åkrarna i Oxhalsö? Går han knäande i sommarskymningen till Blidös östra sida och ser längtansfullt ut över fjärden? En fjärd som liknar den han lämnat i Karlskrona?

Så ser han vidingebonden komma seglande i sin låga båt. Som vadar i land och säger att han behöver dräng.

Ett handslag och drängen kryper ombord. Hemma i Oxhalsö blir bonden lättad. Inte flickan.

Men ... I Vidinge finns också en ung dotter som kastar ögon på den nya drängen. Vidingebonden blir rasande och hämtar den vassa yxan i vedtraven.

Men Vidingebondens hustru är mycket gudfruktig och skriker i vanda: Gör dig inte olycklig! Och dottern gråter: Jag gör allt vad Ni vill Far. Bara Ni låter Carl Petter slippa yxan.

Vidingebondens hustru far med Carl Petter till Sundskär. Den unge mannen ler mot henne där han sitter under spriseglet. Hans blåa ögon lyser.

Hon knyter hucket hårdare under hakan och tänker: Min Gud ville att Carl Petter kom bort till Sundskär. Tack käre gode Gud.

Jag somnar när jag kommer så långt. Det hade ju kunnat bli ett lyckligt slut. Men så blev det inte riktigt. Carl Petter slipper visserligen undan med livet i behåll från kriget på Åland och klarar sig från att dö i alla farliga sjukdomar som härjar bland manskapet.

Han kommer tillbaka till Blidö och Oxhalsö och det blir en ny liten Carl Petter med lotsens dotter.

Men livet var hårt på Blidö. Carl Petter drunknar tillsammans med den unge båtsmannen Ringbom kort därefter.

Vad hände?

Alla de här frågorna kommer jag förmodligen inte få något svar på. Om inte Palle Lindqvist kan läsa mer ur arkiven till nästa årsskrift.

Tills dess får jag hoppas på ännu en mänskensnatt där fantasin får fylla i svaren. Det må väl vara tillåtet?

Eller finns det någon medlem som redan nu vet mer om Carl Petter? AB

Birgitta Angerberg-Edlund, mitt i bilden, berättar för Elisabeth Lagerkvist och Rose Kaulbach

BÅTSMANSTORPETS KRYDDLAND

*På slänten mellan båtsmanstorpets och fähuset blommar under sensommaren en stor mängd Såpnejlikor (*Saponaria officinalis*). Växten odlades förr som nyttoväxt på grund av att den i jordstammen och bladen innehåller saponiner, ett ämne som löddrar och kan användas som tvättmedel och tvål. Den har även använts i medicinskt bruk för olika hudåkommor. Växten härstammar från syd- och mellan Europa och växer endast förvildad i vårt land varför jag är ganska övertygad om att till båtsmanstorpets tidigare funnits ett kryddland.*

Idén om att vid torpet odla för 1700- och 1800-talen typiska kryddväxter väcktes och inför sommaren 2007 tog styrelsen beslut om att anlägga ett mindre kryddland.

Var torpets eventuella kryddland varit placerat vet vi inte. Men med tanke på såpnejlikorna kan det ha varit på baksidan av torpet, på slänten upp mot fähuset.

Då torpet under det närmaste året kommer att genomgå en omfattande upprustning fick det blivande kryddlandet inte ligga för nära huset så att det ligger ivägen för byggverksamheten. Det anlades därför i det sydvästliga hörnet av det nu inhägnade området.

Kryddlandet är planerat till att då det blir färdigt vara ca 3 x 5 m. Till sommaren 2007 färdigställdes en första yta med måtten 2 x 2 m.

Malört som planterades på denna första yta var en växt som hos oss i nordén användes både till medicin, som trolldomsört och mot skadeinsekter. Jag tog med den i kryddlandet då den förr i tiden användes mot sjösjuka vilket kunde vara till nytta för en båtsman.

Isop som är en mycket gammal kulturväxt användes mot andningsbesvär eller som te och ingick ofta i kvinnornas kyrkbuketter.

Timjan, kanske fanns det så mycket backtimjan på Blidö så att det var den vilt växande som samlades in eller så odlades den mer aromatiska kryddtimjan. Både backtimjan och kryddtimjan har man använt mot hosta som teer eller sirap.

Citronmeliss, även kallad "hjärtans fröjd" kom till nordén med Benediktiner munkarna. Örten som har en frisk citronliknande smak är god som te och användes för sin lugnande inverkan och var en vanlig växt i allmogens täppor.

Kryddsalvia fanns med säkerhet i kryddlandet då den var en av de mest ansedda medicinalväxterna. Linne rekommenderade den mot nattliga svettningar och i folktron fick den som hade den i sin trädgård ett långt liv.

Kryddlandets yta kommer att utökas kommande sommar och vi kommer även att tillföra nya växter.

Text: Birgitta Angerberg-Edlund

**GLÖM BILEN –
TA BÅTEN ISTÄLLET!**

**Chansen är stor till ett sådant
beslut när du läst Ove Sävermans
kåseri ur DN i juli 1979:**

”Lagom till middan, lagom till bilköerna, lagom till söndagseftermiddagens svävande övergång till söndagskväll – då kommer hon stävande vit och fin runt udden och ger med ångvisslan ett tjut av förtjusning över anblicken av väntande passagerare på Stämmarsunds brygga.

Där Blidö, här är Yxlan, mellan dem Blidösundet och mitt i sundet ”Blidösund” med ett dragspel i fören och en strut kolrök ur skorstenen.

På bryggan spanar kaptenen, vid pannorna svettas maskinisten, i köket sliter kocken, på fördäck surras trossar, i matsalen dukar man borden. Och runt om på bänkar, i stolar, vid relingen gonar sig resenärerna åt den fläktande vinden, den brusande sjön, det bekväma dunkande på ångbåt år 1979 i fart mellan Arholma och Gustav 111 staty.

En flytande, tuffande, oändligt vacker skärgårdsidyll på väg mot stan mellan bilarna köar och krockar på vägarna och 18-åriga stollar bränner hundra liter bensin för att i 50 knops fart komma till Furusund och köpa cigaretter.

Ett knirkande, vänligt krängande flaggskepp för den uppfyllda drömmen om det rika livet, samklang mellan ett gott väder, en god skärgård av klunkande vatten och grönskande ängder, ett gott bord, ett gott humör och en god ekonomi.”

Det blir båten i vår, sommar och höst - eller hur?

Avsändare:

**Blidö HembygdsFörening
760 17 Blidö**